

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет
Кафедра післядипломної освіти лікарів-стоматологів

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи
та післядипломної освіти

проф. _____ Скрипник І.М.

« 12 » грудня 2022 р.

**Навчальний план та програма
циклу тематичного удосконалення**

«Онкологія в стоматології»

Тривалість циклу – 78 годин

Полтава - 2022

Навчальний план та програма циклу тематичного удосконалення для лікарів-стоматологів розроблені згідно концепції післядипломної освіти та наказу МОЗ України від 14.03.2002 р. № 359, наказів МОЗ України «Про внесення змін до Положення про порядок проведення атестації лікарів» від 02.10.2015 р. №650 та від 22.02.2019 р. №446 «Деякі питання безперервного професійного розвитку лікарів».

РЕЦЕНЗЕНТИ:

1. Нідзельський М.Я. - доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри післядипломної освіти лікарів-стоматологів ортопедів Української медичної стоматологічної академії

2. Ярова С.П. - доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри стоматології №2 Донецького національного медичного університету МОЗ України

Навчальний план і програма схвалені на засіданні Вченої ради навчально-наукового інституту післядипломної освіти 12 грудня 2022 року, протокол №3.

СКЛАД РОБОЧОЇ ГРУПИ

**Скрипников
Петро Миколайович**

- доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри післядипломної освіти лікарів-стоматологів Української медичної стоматологічної академії;

**Скрипнікова Таїса
Петрівна**

- професор кафедри післядипломної освіти лікарів-стоматологів Української медичної стоматологічної академії;

**Марченко Алла
Володимирівна**

- доктор медичних наук, доцент кафедри терапевтичної стоматології, директор навчально-наукового інституту післядипломної освіти Української медичної стоматологічної академії;

**Коломієць Світлана
Веніамінівна**

- доцент кафедри післядипломної освіти лікарів-стоматологів Української медичної стоматологічної академії;

**Гуржій Олена
Вікторівна**

- доцент кафедри післядипломної освіти лікарів-стоматологів Української медичної стоматологічної академії;

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Тематичне удосконалення передбачає підвищення кваліфікації лікарів з окремих розділів відповідної спеціальності і є обов'язковим видом підвищення кваліфікації.

Основною метою навчання на тематичному циклі зі стоматології є вдосконалення та набуття лікарем-стоматологом певних теоретичних знань і практичних навичок з окремих розділів чи тем, або оволодіння конкретною технологією лікування.

Захворювання слизової оболонки порожнини рота займають одне з чільних місць у структурі стоматологічної захворюваності. Так, поширеність захворювань СОПР серед населення становить від 3% -5% до 8% -20% і залежить від віку: у 21-34 роки становить 16,6%, в 35-44 років - 14,1%, 65-77 років - 10%. Особливої уваги в практиці лікаря-стоматолога вимагають захворювання, що відрізняються високою схильністю до малигнізації (облігатні передраки слизової оболонки рота і червоної облямівки губ). Активне та адекватне лікування передракових захворювань запобігає можливості розвитку злоякісної пухлини в абсолютній більшості хворих.

Метою циклу тематичного удосконалення «Онкологія в стоматології» є поглиблення теоретичних знань, практичних вмінь лікарів-стоматологів з актуальних питань організації онкологічної допомоги населенню України, епідеміології злоякісних пухлин, сучасних методів обстеження онкостоматологічних хворих, етіології і патогенезу передракових захворювань та злоякісних пухлин, передракових захворювань щелепно-лицевої ділянки, пухлин і пухлиноподібних утворень щелепно-лицевої ділянки, комплексного лікування пухлин щелепно-лицевої ділянки, профілактики в онкології.

Навчальний план та програма циклу тематичного удосконалення «Онкологія в стоматології» складені відповідно до наказів МОЗ України про постійне вдосконалення спеціалістів та концепції післядипломної медичної освіти в Україні, включає окремі курси (розділи), передбачає: лекційний курс, практичні та семінарські заняття. На семінарських заняттях проводяться дискусії, самостійні доповіді слухачів, моделювання клінічних ситуацій, рішення ситуаційних завдань. Слухачі виконують певний обсяг практичної роботи, набуваються практичні навички.

Контингент: лікарі-стоматологи, які працюють у лікувальних чи спеціалізованих закладах, приватних кабінетах чи стоматологічних поліклініках, завідувачі стоматологічних відділень та кабінетів.

Термін навчання - 78 навчальних годин (2 тижні). Навчання на циклі тематичного удосконалення (ТУ) тривалістю 2 тижні забезпечує отримання 50 балів БПР.

У кінці циклу передбачено залік з питань засвоєного матеріалу.

Слухачі, які успішно освоїли програму та склали залік, отримують Посвідчення про проходження циклу тематичного удосконалення, встановленого МОЗ України зразка.

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН ЦИКЛУ ТЕМАТИЧНОГО УДОСКОНАЛЕННЯ «ОНКОЛОГІЯ В СТОМАТОЛОГІЇ»

Кількість годин: 78

Код курсу	Назва курсу	Всього годин	Лекції	Семінари	Практичні заняття
1	Організація онкологічної допомоги населенню України. Епідеміологія злоякісних пухлин	4		2	2
2	Сучасні методи обстеження онкостоматологічних хворих	10	2	2	6
3	Етіологія і патогенез передракових захворювань та злоякісних пухлин	6		2	4
4	Передракові захворювання щелепно-лицевої ділянки	10	2	2	6
5	Пухлини і пухлиноподібні утворення щелепно-лицевої ділянки	14	2	4	8
6	Комплексне лікування пухлин щелепно-лицевої ділянки	10		4	6
7	Профілактика в онкології	6		2	4
	Разом з основних програм	60	6	18	36
	Додаткові програми:				
1	Військово-медична підготовка	12	6	6	
	Залік	6			
	ВСЬОГО	78			

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
ЦИКЛУ ТЕМАТИЧНОГО УДОСКОНАЛЕННЯ
«ОНКОЛОГІЯ В СТОМАТОЛОГІЇ»**

Код курсу	Назва курсу, розділу, теми
Курс 1. Організація онкологічної допомоги населенню України. Епідеміологія злоякісних пухлин	
1.1	Структура онкологічної служби України. Епідеміологія злоякісних пухлин
1.2	Диспансеризація онкостоматологічних хворих та хворих з передраковими захворюваннями. Обліково-звітна документація онкологічних хворих.
Курс 2. Сучасні методи обстеження онкостоматологічних хворих	
2.1	Онконастороженість у діагностиці та лікуванні стоматологічних хворих.
2.2	Рентгенологічні методи дослідження.
2.3	Клінічні і додаткові методи обстеження онкологічних хворих: патоморфологічні, імунологічні, УЗД та інші.
Курс 3. Етіологія і патогенез передракових захворювань і злоякісних пухлин	
3.1	Класифікація злоякісних пухлин. Сучасний погляд на етіологію, патогенез злоякісних пухлин щелепно-лицевої ділянки.
3.2	Передрак. Етіологія, патогенез передракових захворювань.
3.3	Передракові захворювання червоної облямівки губ. Етіологія, патогенез.
Курс 4. Передракові захворювання щелепно-лицевої ділянки	
4.1	Передракові захворювання слизової оболонки порожнини рота та губ. Клініка, діагностика, профілактика.
4.2	Передраки шкіри, клініка, діагностика, профілактика.
4.3	Консервативні методи лікування передракових захворювань.
4.4	Хірургічні методи лікування передракових захворювань.
Курс 5. Пухлини і пухлиноподібні утворення щелепно-лицевої ділянки	
5.1	Клінічні прояви злоякісних пухлин шкіри (базаліома, меланома, рак).
5.2	Клінічні прояви злоякісних пухлин слизової оболонки, порожнини рота, губ, язика. Діагностика, диференційна діагностика.
5.3	Злоякісні пухлини великих та малих слинних залоз: клініка, діагностика.
5.4	Пухлини і пухлиноподібні утворення м'яких тканин
5.5	Остеогенні пухлини і пухлиноподібні утворення щелеп
5.6	Неостеогенні пухлини і пухлиноподібні утворення щелеп
5.7	Злоякісні епітеліальні пухлини щелеп (рак, злоякісна амелобластома).
Курс 6. Комплексне лікування пухлин щелепно-лицевої ділянки	
6.1	Хірургічні методи лікування доброякісних пухлин та пухлиноподібних утворень ЩЛД.

6.2	Хірургічні методи лікування злоякісних пухлин щелепо-лицевої ділянки.
6.3	Післяопераційні ускладнення хірургічних методів лікування доброякісних пухлин та пухлиноподібних утворень щелепно-лицевої ділянки.
6.4	Паліативна і симптоматична допомога онкологічним хворим.
6.5	Післяопераційна рентгенотерапія, хіміотерапія. Прояви в порожнині рота ускладнень після рентген-, хіміотерапії.
Курс 7. Профілактика в онкології	
7.1	Профілактика захворювань слизової оболонки порожнини рота та червоної облямівки губ.
7.2	Здоровий спосіб життя.
7.3	Санітарно-просвітня робота в онкології.

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН З ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ДЛЯ ЦИКЛІВ ТЕМАТИЧНОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

№ №	Назва курсу	Кількість навчальних годин			
		Лекції	Прак тичні занят тя	Семінар ські заняття	Разом
1	2	3	4	5	6
1.	Військово-медична підготовка				
1.1	Організація медичного забезпечення військ				12
1.1.1	Актуальні питання організації медичного забезпечення військ воєнного та мирного часу	2	-	2	4
1.1.2	Сучасна система лікувально-евакуаційного забезпечення Збройних сил України	2	-	2	4
1.1.3	Медична служба оперативних об'єднань	2	-	2	4
	Разом:				12

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Код курсів	Назва курсу, розділу, теми
1. Військово-медична підготовка	
1.1	Організація медичного забезпечення військ
1.1.2	Актуальні питання організації медичного забезпечення військ воєнного та мирного часу
	Завдання і організація медичної служби Збройних Сил України воєнного та мирного часу. Сучасні види зброї та їх вплив на величину і структуру санітарних втрат. Умови діяльності медичної служби, їх вплив на організацію медичного забезпечення бойових дій військ. Військові частини та заклади медичної служби Збройних Сил України. Підготовка військово-медичних кадрів. Взаємодія медичної служби Збройних Сил України із державною системою охорони здоров'я. Участь медичної служби Збройних Сил України у створенні загальнодержавної системи екстремальної медицини.
1.1.3	Сучасна система лікувально-евакуаційного забезпечення Збройних сил України.
	Зміст лікувально-евакуаційних заходів у військах. Основні етапи

	розвитку системи лікувально-евакуаційного забезпечення. Етап медичної евакуації, завдання, принципова схема розгортання і організація його роботи. Медичне сортування, завдання, види, організація проведення. Вид і обсяг медичної допомоги, їх зміст, порядок надання та маневр ними в ході бою (операції). Характеристика кваліфікованої та спеціалізованої медичної допомоги. Медична евакуація, порядок і організація її проведення. Особливості організації лікувально-евакуаційного забезпечення військ на сучасному етапі розбудови Збройних Сил України.
1.1.4	Медична служба оперативних об'єднань
	Завдання та організаційно - штатна структура медичної служби дивізії (бригади). Медична служба механізованої дивізії (механізованої бригади). Медичний пункт полку, принципова схема розгортання, організація роботи. Окремий медичний батальйон (далі - ОМедБ), завдання, організаційно-штатна структура та оснащення. Розгортання та організація роботи. Призначення, штат, обладнання, оснащення та організація роботи функціональних підрозділів ОМедБ.

ПЕРЕЛІК
практичних навичок для оволодіння на циклі
тематичного удосконалення «Онкологія в стоматології»

№ п/п	Назва практичних методик та навичок	Ступінь оволодіння	
		знати	вміти
1	Проведення основних методів обстеження: – оцінка стану хворого – клінічні методи обстеження ураження – пальпація регіональних лімфатичних вузлів		+
2	Проведення додаткових методів дослідження: – провести пункцію злоякісної пухлини та ураження лімфатичних вузлів – взяти мазок-відбиток, шкребок з виразкової частини новоутворення – провести біопсію новоутворення – зробити висновок за рентгенограмами щелепно-лицевої ділянки – асистувати при хірургічному лікуванні злоякісних пухлин		+
3	Оцінити вид і стан елементів ураження СОПР		+
4	Взяти мазок-відбиток		+
5	Призначити додаткові методи дослідження, проаналізувати результат: - проведення мікробіологічного дослідження; - інтерпретація результатів цитологічного дослідження; - читання рентгенологічне, КТ, МРТ досліджень;		+
6	Тактика лікаря-стоматолога у комплексному лікуванні хворого		+
7	Здійснити динамічне спостереження за станом хворого		+

**Питання до заліку на циклі тематичного удосконалення
«Онкологія в стоматології»**

1. Організація онкологічної допомоги населенню України.
2. Епідеміологія злоякісних пухлин.
3. Диспансеризація онкостоматологічних хворих та хворих з передраковими захворюваннями.
4. Обліково-звітна документація онкологічних хворих.
5. Онконастороженість у діагностиці та лікуванні стоматологічних хворих.
6. Клінічні методи обстеження онкологічних хворих.
7. Додаткові методи обстеження онкологічних хворих: патоморфологічні, імунологічні, УЗД та інші.
8. Рентгенологічні методи дослідження онкологічних хворих.
9. Поняття про облігатні та факультативні передпухлинні процеси.
10. Класифікація злоякісних пухлин.
11. Сучасний погляд на етіологію злоякісних пухлин щелепно-лицевої ділянки.
12. Передрак. Етіологія, патогенез передракових захворювань.
13. Передракові захворювання червоної облямівки губ (хвороба Боуена, бородавчастий передрак, хейліт Манганотті, кератоакантома, шкірний ріг, хронічна тріщина губ) . Клініка, діагностика, профілактика.
14. Передракові захворювання слизової оболонки порожнини рота (лейкоплакія: ерозивна та верукозна, папіломатоз, ерозивна- виразкова форма ЧПЛ) . Клініка, діагностика, профілактика.
15. Передраки шкіри. Клініка, діагностика, профілактика.
16. Консервативні методи лікування передракових захворювань.
17. Хірургічні методи лікування передракових захворювань.
18. Клінічні прояви злоякісних пухлин шкіри (базаліома, меланома, рак).
19. Клінічні прояви злоякісних пухлин слизової оболонки порожнини рота, губ, язика. Діагностика, диференційна діагностика.
20. Клінічні прояви злоякісних пухлин губ. Діагностика, диференційна діагностика.
21. Клінічні прояви злоякісних пухлин язика. Діагностика, диференційна діагностика.
22. Злоякісні пухлини великих та малих слинних залоз: клініка, діагностика.
23. Пухлини і пухлиноподібні утворення м'яких тканин. Діагностика, диференційна діагностика.
24. Остеогенні пухлини і пухлиноподібні утворення щелеп. Клініка, диференційна діагностика.
25. Неостеогенні пухлини і пухлиноподібні утворення щелеп. Клініка, диференційна діагностика.
26. Злоякісні епітеліальні пухлини щелеп (рак, злоякісна амелобластома). Клініка, диференційна діагностика.

27. Хірургічні методи лікування доброякісних пухлин та пухлиноподібних утворень щелепно-лицевої ділянки.
28. Хірургічні методи лікування злоякісних пухлин щелепно-лицевої ділянки.
29. Післяопераційні ускладнення хірургічних методів лікування доброякісних пухлин та пухлиноподібних утворень щелепно-лицевої ділянки.
30. Паліативна і симптоматична допомога онкологічним хворим.
31. Післяопераційна рентгенотерапія, хіміотерапія. Прояви в порожнині рота ускладнень після рентген-, хіміотерапії.
32. Профілактика захворювань слизової оболонки порожнини рота та червоної облямівки губ.
33. Санітарно-просвітня робота в онкології.

Рекомендована література:

1. Військова стоматологія: підручник / А.М.Лихота, В.В.Коваленко.- К.:УВМА, АграрМедіаГруп, 2016.- 284 с.
2. Індивідуальні та вікові клініко-морфологічні особливості слизової оболонки органів ротової порожнини: навч. посіб. / Скрипников П.М., Скрипнікова Т.П., Шинкевич В.І., Товма В.В.; ВДНЗУ “УМСА”. – Полтава: ТОВ “АСМІ”, 2016. – 102 с.
3. Кириленко І.І. Захворювання слизової оболонки порожнини рота: навч.посіб./ І.І.Кириленко, І.В.Палійчук, М.М.Рожко. - К.:ВСВ «Медицина», 2016.- 352 с.
4. Козлов В.А. Новообразования челюстно-лицевой области и шеи. Учебное пособие / В.А. Козлов. - Санкт-Петербург: «Человек», 2017. – 64 с.
5. Нідзельський М.Я. Семіологія в стоматології / Нідзельський М.Я., Є.Г. Шиян, М.Д. Король, Н.В. Цветкова, В.В. Савченко // Полтава: ФОП Мирон І.А., 2017.-188с.
6. Онкологія/ за редакцією академіка НАМН України Г.В.Бондаря, члена-кореспондента НАМН України Ю.В.Думанського, професора О.Ю.Поповича. – К., Медицина, 2013.-544с.
7. Променева діагностика в стоматології / [Каменецький М. С., Первак М. Б., Косарева Л. І. та ін.]. – Донецьк : Ноулідж, 2010. – 141 с.
8. Стоматологія: підручник у 2 кн.- Кн.2/ М. М. Рожко, І.І Кириленко, О.Г. Денисенко та ін.; за ред. проф. М.М. Рожка. К.: ВСВ «Медицина», 2013.- 992 С; кольор. вид.
9. Тимофєєв О.О. Захворювання слинних залоз.- Львів, ВНТЛ-Класика, 2007. – 160 с.
- 10.Щепотин И.Б. Алгоритмы современной онкологии / И.Б. Щепотин, Г.В. Бондарь, Ю.В.Думанский и др. - К.:Книга плюс, 2006.- 304с.